

נייר עמדה – זיהום האוויר במפרץ חיפה

הפרסומים האחרונים על השפעתו הבריאותית של זיהום האוויר במפרץ חיפה אינם מאד מפתיעים, שכן מבחינה מדעית כבר מוכר ומוכח הקשר העקרוני שבין זיהום אוויר ופגיעה בבריאות במספר רב של מזדים. בצד הרצון כי המחקר שדלף חלקית יושלם באמות המידה האקדמיות הראויות, ויפורסם בצורה מסודרת לציבור, יש לזכור כי אין צורך לחכות לכך כדי לנקוט כבר עכשיו שורה של אמצעים משמעותיים להפחתת הזיהום.

עקרונות מנחים לטיפול בזיהום במפרץ חיפה

1. הכרזה על אזור חיפה כאזור נפגע זיהום אוויר בהתאם לחוק אוויר נקי. הכרזה זו תחייב המשך הכנה ושדרוג של תכניות משולבות של הרשויות המקומיות והמשרד להגנת הסביבה.
2. עזירת תכניות בעלות פוטנציאל להגדלת פליטות הנמצאות במערכות התכנון והבנייה עד לבחינת מלוא השפעותיהן הסביבתיות (לדוגמה, הרחבת בז"ן, קרקעות הצפון, הרחבת הנמל).
3. קביעת יעדים אזוריים להפחתת פליטות, לעמידה בערכי הסביבה ולהתקרבות לערכי היעד.
4. השלמה מהירה של יישום הטכנולוגיה הטובה ביותר להפחתת פליטות (BAT) במפעלי התעשייה הגדולים בעיר, והכלה ויישום של עיקרון זה גם על מפעלי התעשייה הבינוניים.
5. הכנת תכניות מטרופוליניות משמעותיות לצמצום זיהום האוויר מתחבורה.
6. השלמת פערי ניטור של חומרים שיש להם תקני סביבה ויעד אך כמעט ואינם מנוטרים.
7. השלמת פערי מידע בריאותי. יישום והרחבה של הסקר האפידמיולוגי שהתחיל לאחרונה ויצירת בסיס מידע ארצי שיאפשר לזהות בעיות ולבצע השוואה בין אזורים. כמו כן, יש לבצע בחיפה תכנית של ניטור ביולוגי של מזהמים ומטבוליטים בדם ובשתן של האוכלוסייה.
8. מיפוי של כלל מקורות הזיהום הקיימים והעתידיים במפרץ חיפה, בחינת השפעתם וטיפול בהם בסדר עדיפות מקצועי (לדוגמה הנמל והאזוניות שבו, קרקעות מזוהמות, ועוד).
9. הרחבת פעולות האכיפה והפיקוח של המשרד להגנת הסביבה באזור, והגדלה משמעותית של תכנית בדיקות הפתע בארובות.
10. הפחתת סיכונים ממאגרי חומרים מסוכנים בהתאם להמלצות וועדת שפיר. הוצאת מיכל האמוניה כצעד ראשון, אך המשך הפחתת הסיכונים גם ממקורות סיכון נוספים.
11. בחינה תכנונית של כלל מקורות הזיהום וכלל מקורות הסיכון של חומרים מסוכנים באזור, והתאמת התכניות ליעדים האזוריים שייקבעו בהתאם לסעיף 3 לעיל.
12. נדרשת בחינה מעמיקה של מרחב חיפה וקבלת החלטות תכנוניות עתידיות באזור תוך התחשבות בממצאים האמורים ובגישת הזהירות המונעת בהחלטות בעניין המשך פיתוח מפרץ חיפה כפי שנקבע על ידי ועדת המשנה לתכנון וסביבה במפרץ חיפה שפעלה בעבר מטעם וועדת הפנים והגנת הסביבה בכנסת.
13. על ההחלטות התכנוניות באזור להיבחן ולהתקבל כמכלול ולא כהחלטות עצמאיות.